

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (sedmého senátu)

14. září 2023*

„Řízení o předběžné otázce – Justiční spolupráce v občanských věcech – Soudní příslušnost a uznávání a výkon soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech – Nařízení (EU) č. 1215/2012 – Zvláštní příslušnost – Příslušnost ve věcech spotřebitelských smluv – Článek 18 odst. 1 – Pojem ‚smluvní partner‘ – Článek 63 – Bydliště právnické osoby – Nařízení (ES) č. 593/2008 – Právo rozhodné pro smluvní závazkové vztahy – Volba rozhodného práva – Článek 3 – Volba práva – Článek 6 – Spotřebitelské smlouvy – Meze – Spotřebitelská smlouva o právech k dočasnému užívání turistických ubytovacích zařízení prostřednictvím bodového systému“

Ve věci C-821/21,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná na základě článku 267 SFEU rozhodnutím Juzgado de Primera Instancia n° 2 de Fuengirola (soud prvního stupně č. 2 ve Fuengirole, Španělsko) ze dne 3. prosince 2021, došlým Soudnímu dvoru dne 24. prosince 2021, v řízení

NM

proti

Club La Costa (UK) plc, sucursal en España,

CLC Resort Management Ltd,

Midmark 2 Ltd,

CLC Resort Development Ltd,

European Resorts & Hotels SL,

SOUDNÍ DVŮR (sedmý senát),

ve složení: M. L. Arastey Sahún, předsedkyně senátu, F. Biltgen (zpravodaj) a J. Passer, soudci,

generální advokát: M. Szpunar,

za soudní kancelář: A. Calot Escobar, vedoucí,

* Jednací jazyk: španělština.

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

- za NM: M. P. Maciá García, abogada,
- za Midmark 2 Ltd: M.-D. Gómez Dabic a J. M. Macías Castaño, abogados,
- za Club La Costa (UK) plc, sucursal en España: J. Martínez-Echevarría Maldonado, abogado,
- za španělskou vládu: A. Ballesteros Panizo, jako zmocněnec,
- za Evropskou komisi: F. Castilla Contreras, S. Noë a W. Wils, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 18 odst. 1 a čl. 63 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2012, L 351, s. 1; oprava Úř. věst. 2020, L 338, s. 12, dále jen „nařízení Brusel Ia“), jakož i článku 3 a čl. 6 odst. 1 a 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I) (Úř. věst. 2008, L 177, s. 6; oprava Úř. věst. 2009, L 309, s. 87, dále jen „nařízení Řím I“).
- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi NM a společnostmi Club La Costa (UK) plc, sucursal en España, CLC Resort Management Ltd, Midmark 2 Ltd, CLC Resort Development Ltd a European Resorts & Hotels SL ve věci návrhu směřujícího k tomu, aby byla smlouva o dočasném užívání nemovitostí prohlášena za neplatnou a aby bylo uloženo vyplacení částky z titulu vrácení již zaplacených částek.

Právní rámec

Unijní právo

Nařízení Brusel Ia

3 V bodech 15, 21 a 34 odůvodnění nařízení Brusel Ia je uvedeno:

„(15) Pravidla pro určení příslušnosti by měla být vysoce předvídatelná a měla by vycházet ze zásady, podle které je příslušnost obecně založena na místě bydliště žalovaného. Příslušnost by měla být na tomto základě vždy určitelná, kromě několika přesně vymezených případů, kdy předmět sporu nebo smluvní volnost stran opravňuje k použití odlišného spojovacího prvku. Sídlo právnické osoby musí být v nařízení samostatně vymezeno tak, aby společná pravidla byla přehlednější a zamezilo se sporům o příslušnost.

[...]

(21) V zájmu harmonického výkonu spravedlnosti je nezbytné minimalizovat možnost souběžných řízení a zajistit, aby v různých členských státech nebyla vydána vzájemně neslučitelná rozhodnutí. [...]

[...]

(34) Měla by být zajištěna kontinuita mezi [Úmluvou ze dne 27. září 1968 o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 1972, L 299, s. 32), ve znění následných úmluv o přistoupení nových členských států k této úmluvě], nařízením [Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42)] a tímto nařízením a za tímto účelem by měla být přijata přechodná ustanovení. Stejná potřeba kontinuity trvá, i pokud jde o výklad [uvedené] úmluvy [...] a nařízení, která ji nahrazují, Soudním dvorem Evropské unie.“

4 Článek 7 bod 5 uvedeného nařízení stanoví:

„Osoba, která má bydliště na území některého členského státu, může být v jiném členském státě žalována:

[...]

5) jedná-li se o spor vyplývající z provozování pobočky, zastoupení nebo jiné provozovny, u soudu místa, kde se tyto složky nacházejí;“.

5 Článek 17 uvedeného nařízení stanoví:

„1. Ve věcech týkajících se smlouvy uzavřené spotřebitelem pro účel, který se netýká jeho profesionální nebo podnikatelské činnosti, se příslušnost určuje podle tohoto oddílu, aniž jsou dotčeny články 6 a čl. 7 bod 5:

[...]

c) ve všech ostatních případech, kdy byla smlouva uzavřena s osobou, která provozuje profesionální nebo podnikatelské činnosti v členském státě, v němž má spotřebitel bydliště, nebo pokud se jakýmkoli způsobem taková činnost na tento členský stát nebo na několik členských států včetně tohoto členského státu zaměřuje, a smlouva spadá do rozsahu těchto činností.

2. Nemá-li smluvní partner spotřebitele bydliště v některém členském státě, avšak má v některém členském státě pobočku, zastoupení nebo jinou provozovnu, je s ním při sporech vyplývajících z jejich provozu jednáno tak, jako by měl bydliště v tomto členském státě.

[...]“

6 Článek 18 odst. 1 téhož nařízení stanoví:

„Spotřebitel může podat žalobu proti smluvnímu partnerovi buď u soudů členského státu, v němž má tento smluvní partner bydliště, nebo, bez ohledu na bydliště druhé strany, u soudu místa, kde má bydliště spotřebitel.“

7 Článek 19 nařízení Brusel Ia zní:

„Od ustanovení tohoto oddílu je možné se odchýlit pouze dohodou:

- 1) uzavřenou po vzniku sporu;
- 2) umožňující spotřebiteli zahájit řízení u jiných soudů než těch, které jsou uvedeny v tomto oddíle, nebo
3. uzavřenou mezi spotřebitelem a jeho smluvním partnerem, kteří mají v době uzavření smlouvy bydliště nebo obvyklý pobyt v témže členském státě, jestliže tato dohoda zakládá příslušnost soudů tohoto členského státu, ledaže by taková dohoda nebyla podle práva tohoto členského státu přípustná.“

8 Článek 24 odst. 1 uvedeného nařízení stanoví:

„Bez ohledu na bydliště stran mají výlučnou příslušnost tyto soudy členského státu:

1. pro řízení, jejichž předmětem jsou věcná práva k nemovitostem a nájem nemovitostí, soudy členského státu, v němž se nemovitost nachází;

pro řízení, jejichž předmětem je nájem nemovitostí za účelem jejich dočasného soukromého užívání na dobu nejvýše šesti po sobě následujících měsíců jsou však příslušné i soudy toho členského státu, v němž má žalovaný bydliště, pokud je nájemcem fyzická osoba a pronajímatel i nájemce mají bydliště v témže členském státě“.

9 Článek 25 odst. 1 uvedeného nařízení stanoví:

„Bez ohledu na bydliště stran, dohodnou-li se tyto strany, že v již vzniklém nebo budoucím sporu z určitého právního vztahu má příslušnost soud nebo soudy některého členského státu, je příslušný soud nebo soudy tohoto státu, pokud tato dohoda není z hlediska své věcné platnosti podle práva tohoto členského státu neplatná. Pokud se strany nedohodnou jinak, je tato příslušnost výlučná. [...]“

10 Článek 63 téhož nařízení zní následovně:

„1. Pro účely tohoto nařízení se v případě společností nebo jiných právnických osob nebo sdružení fyzických nebo právnických osob rozumí ‚bydlištěm‘ místo, kde mají své:

- a) sídlo,
- b) ústředí, nebo
- c) hlavní provozovnu.

2. Pro účely Irska, Kypru a Spojeného království se „sídlem“ rozumí „*registered office*“ nebo tam, kde takové sídlo neexistuje, místo vzniku společnosti („*place of incorporation*“) nebo tam, kde takové místo neexistuje, místo, podle jehož práva byla společnost, jiná právnická osoba nebo sdružení fyzických nebo právnických osob založeny („*formation*“).

[...]“

Nariadení Řím I

11 Body 6, 7, 23 a 27 odůvodnění nařízení Řím I znějí:

„(6) Řádné fungování vnitřního trhu vyžaduje v zájmu zlepšení předvídatelnosti výsledku sporů, jistoty ohledně rozhodného práva a volného pohybu soudních rozhodnutí, aby kolizní normy platné v členských státech určovaly stejný právní řád bez ohledu na zemi soudu, u kterého byla žaloba podána.

(7) Věcná působnost a ustanovení tohoto nařízení by měly být v souladu s nařízením [č. 44/2001] a nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro nesmluvní závazkové vztahy [(Řím II) (Úř. věst. 2007, L 199, s. 40)].

[...]

(23) Pokud jde o smlouvy uzavřené se stranami, které jsou pokládány za slabší, je vhodné je chránit kolizními normami, které jsou příznivější vůči jejich zájmům než obecné normy.

[...]

(27) Z obecné kolizní normy pro spotřebitelské smlouvy by měly být stanoveny různé výjimky. Podle jedné takové výjimky by se obecná kolizní norma neměla týkat smluv, jejichž předmětem jsou věcná práva k nemovitosti nebo nájmy nemovitosti, pokud se tato smlouva netýká práva k užívání nemovitosti na časový úsek ve smyslu směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/47/ES ze dne 26. října 1994 o ochraně nabyvatelů ve vztahu k některým aspektům smluv o nabytí práva k dočasnému užívání nemovitostí.“

12 Článek 1 uvedeného nařízení, nadepsaný „Věcná působnost“, v odstavci 1 stanoví:

„Toto nařízení se vztahuje na smluvní závazkové vztahy podle občanského a obchodního práva v případě kolize právních řádů.

Nevztahuje se zejména na věci daňové, celní či správní.“

- 13 Článek 2 uvedeného nařízení, nadepsaný „Univerzální použitelnost“, uvádí:

„Právo určené na základě tohoto nařízení se použije bez ohledu na to, zda je právem některého z členských států, či nikoliv.“

- 14 Článek 3 uvedeného nařízení, nadepsaný „Volba práva“, stanoví:

„1. Smlouva se řídí právem, které si strany zvolí. Volba musí být vyjádřena výslovně nebo jasně vyplývat z ustanovení smlouvy nebo okolností případu. Strany si mohou zvolit právo rozhodné pro celou smlouvu nebo pouze pro její část.

2. Strany se mohou kdykoli dohodnout, že se smlouva bude řídit jiným právem, než kterým se dosud řídila v důsledku předchozí volby podle tohoto článku nebo na základě jiných ustanovení tohoto nařízení. Žádná změna rozhodného práva provedená po uzavření smlouvy se nedotýká její formální platnosti podle článku 11 a ani se nepříznivě nedotýká práv třetích osob.

3. V případě, že všechny ostatní prvky pro situaci významné se v okamžiku volby nacházejí v jiné zemi než v zemi, jejíž právo bylo zvoleno, není volbou práva, kterou strany učinily, dotčeno použití ustanovení práva této jiné země, od nichž se nelze smluvně odchýlit.

4. V případě, že se všechny ostatní prvky pro situaci významné se v okamžiku volby nacházejí v jednom nebo více členských státech, není volbou jiného rozhodného práva stranami, než je právo členského státu, dotčeno použití těch ustanovení práva Společenství, případně v podobě, v jaké je provedeno v členském státě sídla soudu, od nichž se nelze smluvně odchýlit.

5. Existence a platnost souhlasu stran s volbou rozhodného práva se určuje v souladu s články 10, 11 a 13.“

- 15 Článek 4 úmluvy Řím I, nadepsaný „Rozhodné právo při neexistenci volby práva“, stanoví:

„1. V míře, ve které nebylo právo rozhodné pro smlouvu zvoleno podle článku 3, a aniž jsou dotčeny články 5 až 8, je právo rozhodné pro následující smlouvy určeno takto:

[...]

b) smlouva o poskytování služeb se řídí právem země, v níž má poskytovatel služby obvyklé bydliště;

c) smlouva, jejímž předmětem je věcné právo k nemovitosti nebo nájem nemovitosti, se řídí právem země, ve které se nemovitost nachází;

d) bez ohledu na písmeno c) se nájem nemovitosti uzavřený pro dočasné soukromé užívání na dobu nejvýše šesti po sobě jdoucích měsíců řídí právem země, v níž má pronajímatel obvyklé bydliště, pokud je nájemce fyzickou osobou a pokud má své obvyklé bydliště ve stejné zemi;

[...]

2. Pokud se na smlouvu nevztahuje odstavec 1 nebo pokud by se na prvky smlouvy vztahovalo více než jedno z písmen a) až h) odstavce 1, řídí se smlouva právem země, v níž má strana, která je povinna poskytnout plnění charakteristické pro smlouvu, své obvyklé bydliště.

3. Vyplývá-li ze všech okolností případu, že je smlouva zjevně úžeji spojena s jinou zemí, než je země uvedená v odstavcích 1 nebo 2, použije se právo této jiné země.

4. Není-li možné určit rozhodné právo podle odstavce 1 nebo 2, řídí se smlouva právem země, s níž je nejužeji spojena.“

16 Článek 6 uvedeného nařízení stanoví:

„1. Aniž jsou dotčeny články 5 a 7, smlouva uzavřená fyzickou osobou za účelem, který se netýká její profesionální nebo podnikatelské činnosti (dále jen ‚spotřebitel‘), s jinou osobou, která jedná v rámci výkonu své profesionální nebo podnikatelské činnosti (dále jen ‚obchodník‘), se řídí právem země, v níž má spotřebitel obvyklé bydliště, pokud:

- a) obchodník provozuje svou profesionální nebo podnikatelskou činnost v zemi, kde má spotřebitel své obvyklé bydliště, nebo
- b) se jakýmkoli způsobem taková činnost na tuto zemi nebo na několik zemí včetně této země zaměřuje

a smlouva spadá do rozsahu této činnosti.

2. Bez ohledu na odstavec 1 si mohou strany zvolit v souladu s článkem 3 právo rozhodné pro smlouvu, která splňuje podmínky odstavce 1. V důsledku této volby však nesmí být spotřebitel zbaven ochrany, kterou mu poskytují ustanovení právního řádu, od nichž se nelze smluvně odchýlit, a jež by se v případě neexistence volby práva na základě odstavce 1 jinak použila.

3. Pokud nejsou splněny podmínky uvedené v odst. 1 písm. a) nebo b), určí se právo rozhodné pro smlouvu mezi spotřebitelem a obchodníkem podle článků 3 a 4.

4. Odstavce 1 a 2 se nepoužijí na:

- a) smlouvy o poskytování služeb, mají-li být služby spotřebiteli poskytnuty výlučně v zemi odlišné od země jeho obvyklého bydliště;

[...]

- c) smlouvu, jejímž předmětem je věcné právo k nemovitosti nebo nájem nemovitosti a která je odlišná od smlouvy, jejímž předmětem je právo k užívání nemovitosti na časový úsek ve smyslu směrnice 94/47/ES;

[...]“

17 Článek 9 uvedeného nařízení, nadepsaný „Imperativní ustanovení“, zní následovně:

„1. Imperativní ustanovení jsou ustanovení, jejichž dodržování je pro stát při ochraně jeho veřejných zájmů, jako např. jeho politického, společenského a hospodářského uspořádání zásadní

do té míry, že se vyžaduje jejich použití na jakoukoli situaci, která spadá do jejich oblasti působnosti, bez ohledu na právo, které by se jinak na smlouvu podle tohoto nařízení použilo.

2. Tímto nařízením není v žádném případě dotčeno použití imperativních ustanovení práva země soudu.

3. Rovněž lze použít imperativní ustanovení práva země, v níž mají být nebo byly povinnosti vyplývající ze smlouvy splněny, pokud tato imperativní ustanovení činí plnění smlouvy protiprávním. Při rozhodování, zda mají být taková ustanovení použita, je třeba vzít v úvahu jejich povahu a účel, jakož i důsledky, které by mohly z jejich použití nebo nepoužití vyplynout.“

18 Článek 24 téhož nařízení, nadepsaný „Vztah k Římské úmluvě“, stanoví:

„1. Toto nařízení v členských státech nahrazuje Římskou úmluvu kromě případů, kdy se jedná o území členských států, která spadají do územní působnosti uvedené úmluvy a na která se toto nařízení v souladu s článkem 299 [ES] nevztahuje.

2. V rozsahu, v jakém toto nařízení nahrazuje ustanovení Římské úmluvy, se jakýkoli odkaz na tuto úmluvu považuje za odkaz na toto nařízení.“

19 Článek 28 nařízení Řím I, nadepsaný „Časová působnost“, stanoví:

„Toto nařízení se použije na smlouvy uzavřené ode dne 17. prosince 2009.“

Směrnice 93/13/EHS

20 Podle článku 3 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. 1993, L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288, oprava Úř. věst. 2016, L 303, s. 26):

„1. Smluvní ujednání, které nebylo individuálně sjednáno, je považováno za zneužívající, jestliže v rozporu s požadavkem poctivosti způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele.

2. Ujednání je vždy považováno za nesjednané individuálně, jestliže bylo sepsáno předem, a spotřebitel proto nemohl mít žádný vliv na obsah ujednání, zejména v souvislosti se smlouvou uzavíranou adhezním způsobem.

Skutečnost, že některé aspekty ujednání nebo jedno konkrétní ujednání byly sjednány individuálně, nevylučuje použití tohoto článku na zbytek smlouvy, jestliže celkové posouzení smlouvy ukazuje, že jde o smlouvu uzavíranou adhezním způsobem.

Jestliže některý prodávající nebo poskytovatel tvrdí, že určité standardní ujednání bylo sjednáno individuálně, je povinen o tom předložit důkaz.

3. Příloha obsahuje informativní a nevyčerpávající seznam podmínek [klauzulí], které mohou být považována za zneužívající.“

Španělské právo.

- 21 Na spor v původním řízení je použitelný Ley 42/1998 sobre derechos de aprovechamiento por turno de bienes inmuebles de uso turístico y normas tributarias (zákon č. 42/1998 o právech k dočasnému užívání nemovitostí pro turistické účely a o daňových opatřeních) ze dne 15. prosince 1998 (BOE č. 300 ze dne 16. prosince 1998, s. 42076).

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 22 Dne 6. října 2018 uzavřel NM, britský spotřebitel s bydlištěm ve Spojeném království, prostřednictvím španělské pobočky Club La Costa (UK) se sídlem ve Spojeném království (dále jen „Club La Costa“) smlouvu o právech k dočasnému užívání turistického ubytovacího zařízení (dále jen „sporná smlouva“), o níž předkládající soud uvádí, že jejím předmětem není věcné právo k nemovitosti ani právo pronájmu.
- 23 NM podal žalobu proti této společnosti a dalším společnostem náležejícím do téže skupiny, se kterými byl rovněž smluvně vázán, ale které nebyly stranami uvedené smlouvy.
- 24 Všechny společnosti žalované v původním řízení mají sídlo ve Spojeném království, s výjimkou European Resorts & Hotels, která má sídlo ve Španělsku. Kromě toho předkládající soud upřesňuje, že Club La Costa zaměřuje svou obchodní činnost nejen na Španělsko, ale rovněž na jiné země, zejména na Spojené království.
- 25 Sporná smlouva obsahuje ujednání, které mimo jiné stanoví, že spadá do výlučné pravomoci anglických soudů a že rozhodným právem je právo Anglie a Walesu.
- 26 Předkládající soud má za to, že v rámci sporu, který mu byl předložen a který se týká platnosti nebo neplatnosti uvedené smlouvy, je výklad unijního práva relevantní pro účely určení, zda jsou k rozhodnutí tohoto sporu příslušné španělské soudy, a pokud ano, pro určení práva, podle kterého je třeba posoudit platnost nebo neplatnost uvedené smlouvy.
- 27 Pokud jde přitom o smlouvy, jako je sporná smlouva, španělské soudy zauímají rozdílné odlišné přístupy.
- 28 Předkládající soud má za to, že výlučnou příslušnost stanovenou v čl. 24 bodě 1 nařízení Brusel Ia nelze uplatnit, jelikož zvláštní nastavení předmětu sporné smlouvy vylučuje vznik věcného práva k nemovitosti nebo existenci nájmu nemovitosti, a dále že tato smlouva musí být kvalifikována jako „spotřebitelská smlouva“ ve smyslu čl. 17 odst. 1 uvedeného nařízení. Vyvozuje z toho, že je možné použít pravidlo pro určení příslušnosti stanovené v čl. 18 odst. 1 uvedeného nařízení, které dává spotřebiteli možnost zahájit řízení kromě soudu místa svého bydliště u soudů členského státu, na jehož území má bydliště „smluvní partner“.
- 29 V tomto ohledu rovněž existují ve španělské judikatuře rozdílné výklady nejen pojmu „smluvní partner“, ale také výklad určení místa jeho bydliště v souladu s článkem 62 nařízení Brusel Ia, který odkazuje na vnitrostátní právo soudu, u něhož bylo zahájeno řízení, nebo pokud je „smluvní partner“ právnickou osobou, v souladu s článkem 63 uvedeného nařízení, který definuje bydliště jako místo, kde se nachází sídlo, ústředí nebo hlavní provozovna této osoby. Konkrétně,

pokud jde o Spojené království, je třeba „sídlem“ rozumět „registered office“, nebo v případě jeho neexistence místo vzniku společnosti („place of incorporation“), nebo v případě jeho neexistence místo, podle jehož práva došlo k založení („formation“).

- 30 Podle prvního směru judikatury se má za to, že bez ohledu na volbu příslušného soudu, kterou může spotřebitel provést na základě čl. 18 odst. 1 nařízení Brusel Ia, není možné mu přiznat pravomoc rozšířit tuto volbu podáním žaloby proti osobě, která není smluvním partnerem, u soudu, který spotřebiteli vyhovuje. Proto je třeba vyloučit mezinárodní příslušnost španělských soudů, pokud spotřebitel nemá bydliště ve Španělsku a všechny žalované právnické osoby mají sídlo ve Spojeném království. Totéž platí, pokud některé společnosti mají sídlo ve Španělsku, ale nejsou smluvními stranami dotčené smlouvy, nebo pokud se tato žaloba týká společností se sídlem ve Španělsku, které uzavřely smlouvy vedlejší ke smlouvě, jejíž neplatnost je namítána.
- 31 Naopak podle druhého směru judikatury se odhlíží od otázky, kdo je „smluvním partnerem“ a jak určit jeho bydliště. Podle tohoto směru judikatury zakládá čl. 63 odst. 2 nařízení Brusel Ia skutkovou domněnku, podle které přísluší „smluvnímu partnerovi“, aby prokázal, že jeho provozovna odpovídá jeho sídlu, neboť v opačném případě, pokud je prokázáno, že skupina společností, ke které patří „smluvní partner“, vykonává činnost ve Španělsku, je mezinárodní příslušnost španělských soudů odůvodněná.
- 32 Podle předkládajícího soudu je přitom takový výklad v rozporu nejen se zněním čl. 18 odst. 1 nařízení Brusel Ia, ale i s účelem nebo systematikou tohoto ustanovení, které sice umožňuje spotřebiteli neuplatnit obecnou příslušnost soudů místa bydliště žalovaného, ale neumožňuje mu určit bydliště žalovaného tak, aby se institut bydliště nemusel uplatnit, když se toto bydliště shoduje s bydlištěm žalobce.
- 33 Pokud jde o rozhodné právo, předkládající připomíná, že podle obecných ustanovení nařízení Řím I, a sice čl. 3 odst. 1 uvedeného nařízení, se smlouvy řídí právem, které si strany zvolí, nebo v případě, že nedojde k volbě práva, právem určeným na základě jednotlivých kritérií uvedených v čl. 4 odst. 1 a 3 uvedeného nařízení, případně doplněnými o kritéria podle čl. 4 odst. 4, který odkazuje na právo země, s nímž je smlouva nejužší spojena. Kromě těchto obecných ustanovení obsahuje uvedené nařízení zvláštní ustanovení, zejména ustanovení týkající se spotřebitelských smluv.
- 34 Podle předkládajícího soudu stanoví článek 6 nařízení Řím I následující režim: strany si mohou zvolit právo rozhodné pro příslušnou smlouvu za předpokladu, že tato volba nezbavuje dotyčného spotřebitele ochrany, kterou mu poskytují imperativní ustanovení právního řádu, který by se v případě neexistence volby práva jinak použil, tj. práva země, v níž má spotřebitel obvyklé bydliště, pokud smluvní partner splňuje určité podmínky týkající se způsobu výkonu své činnosti. Pokud tomu tak není, použijí se obecná kritéria stanovená v člancích 3 a 4 uvedeného nařízení.
- 35 Podle téhož soudu nelze mít za to, že smluvní ujednání, které stanoví použití práva Anglie a Walesu, má za cíl obejít jakékoli pravidlo na ochranu režimu, který by byl použitelný v případě neexistence tohoto ujednání, jelikož tento režim spadá rovněž do tohoto práva.
- 36 Některé vnitrostátní soudy mají nicméně za to, že takové ujednání použitelného práva je neplatné, jelikož se jedná o předem připravené ujednání obsažené ve všeobecných podmínkách, jehož znění naznačuje, že bylo uloženo prodávajícím nebo poskytovatelem, který toto ujednání vypracoval,

a nevyplývá ze svobodné dohody sjednané mezi smluvními stranami. Ustanovení čl. 3 odst. 1 nařízení Řím I ani judikatura Soudního dvora přitom nebrání existenci více či méně standardizovaných ujednání ve všeobecných smluvních podmínkách.

- 37 Kromě toho mají uvedené vnitrostátní soudy za to, že vzhledem k tomu, že cílem čl. 6 odst. 1 nařízení Řím I je ochrana spotřebitelů, a nikoli ostatních smluvních partnerů, nemohou se tito partneři dovolávat použití tohoto ustanovení, pokud tak neučiní spotřebitel, a je tedy třeba použít čl. 6 odst. 3 uvedeného nařízení, který odkazuje na obecné normy stanovené v článcích 3 a 4 téhož nařízení.
- 38 Podle předkládajícího soudu je přitom takový výklad v rozporu s judikaturou Soudního dvora, podle níž jsou právní pojmy stanovené unijním právem autonomními pojmy, které musí být vykládány podle zásad vlastních tomuto právu.
- 39 Za těchto podmínek se Juzgado de Primera Instancia n° 2 de Fuengirola (soud prvního stupně č. 2 ve Fuengirole, Španělsko) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Je v případě spotřebitelských smluv, na které se vztahuje čl. 18 odst. 1 [nařízení Brusel Ia], v souladu s tímto nařízením vykládat výraz ‚smluvní partner‘ použitý v tomto ustanovení tak, že zahrnuje výhradně osobu, která smlouvu podepsala, takže nemůže zahrnovat jiné fyzické nebo právnické osoby než ty, které smlouvu skutečně podepsaly?
- 2) V případě, že má být výraz ‚smluvní partner‘ vykládán tak, že zahrnuje výhradně osobu, která smlouvu skutečně podepsala, a to v případech, kdy spotřebitel i ‚smluvní partner‘ mají bydliště mimo Španělsko, je v souladu s čl. 18 odst. 1 [nařízení Brusel Ia] výklad, že mezinárodní příslušnost španělských soudů nemůže být dána skutečností, že skupina společností, ke které patří ‚smluvní partner‘, zahrnuje společnosti se sídlem ve Španělsku, které se neúčastnily podpisu smlouvy nebo které podepsaly jiné smlouvy než tu, jejíž neplatnost je namítána?
- 3) V případě, že ‚smluvní partner‘ uvedený v čl. 18 odst. 1 [nařízení Brusel Ia] prokáže, že má bydliště ve Spojeném království v souladu s čl. 63 odst. 2 tohoto nařízení, je v souladu s tímto ustanovením vykládat takto zjištěné bydliště jako vymezení možnosti, kterou lze uplatnit podle čl. 18 odst. 1? A dále, je v souladu s tímto ustanovením vykládat jej tak, že nezakládá pouhou ‚skutkovou domněnku‘, ani že tato domněnka je vyvrácena, pokud ‚smluvní partner‘ vykonává činnost mimo jurisdikci svého bydliště, ani že je povinností ‚smluvního partnera‘ prokázat, že existuje shoda mezi jeho bydlištěm určeným podle tohoto ustanovení a místem, kde vykonává činnost?

Pokud jde o [nařízení Řím I]:

- 4) Je v případě spotřebitelských smluv, na které se vztahuje nařízení Řím I, v souladu s článkem 3 tohoto nařízení výklad, že ujednání určující rozhodné právo, která jsou obsažena ve ‚všeobecných podmínkách‘ smlouvy podepsané stranami nebo která jsou obsažena v samostatném dokumentu, na který smlouva výslovně odkazuje a který byl spotřebiteli prokazatelně doručen, jsou platná a použitelná?
- 5) Je v případě spotřebitelských smluv, na které se vztahuje nařízení Řím I, v souladu s čl. 6 odst. 1 uvedeného nařízení výklad, že se jej může dovolávat jak spotřebitel, tak smluvní partner?

- 6) Je v případě spotřebitelských smluv, na které se vztahuje nařízení Řím I, v souladu s čl. 6 odst. 1 uvedeného nařízení výklad, že v případě splnění podmínek v něm stanovených má právo uvedené v tomto ustanovení v každém případě přednost před právem uvedeným v čl. 6 odst. 3, i když by toto posledně uvedené právo mohlo být v konkrétním případě pro spotřebitele příznivější?“

K předběžným otázkám

K první a druhé otázce

- 40 Podstatou první a druhé otázky předkládajícího soudu, které je třeba projednat společně, je, zda musí být čl. 18 odst. 1 nařízení Brusel Ia vykládán v tom smyslu, že výraz „smluvní partner“ uvedený v tomto ustanovení musí být chápán tak, že se vztahuje pouze na fyzickou nebo právnickou osobu, která je stranou dotčené smlouvy, nebo zda se vztahuje i na jiné osoby, které nejsou smluvní stranou smlouvy, ale jsou s uvedenou osobou spojeny.
- 41 Úvodem je třeba připomenout, že vzhledem k tomu, že podle bodu 34 odůvodnění nařízení Brusel Ia toto nařízení ruší a nahrazuje nařízení č. 44/2001, které samo nahradilo Úmluvu ze dne 27. září 1968 o příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, ve znění úmluv o přistoupení nových členských států k této úmluvě, platí výklad, který Soudní dvůr podal v souvislosti s ustanoveními posledně zmíněných právních předpisů, rovněž pro nařízení Brusel Ia, pokud tato ustanovení mohou být považována za „rovnocenná“ (rozsudek ze dne 20. května 2021, CNP, C-913/19, EU:C:2021:399, bod 30 a citovaná judikatura).
- 42 Je třeba rovněž připomenout, že pravidla pro určení příslušnosti ve věcech spotřebitelských smluv obsažená v člancích 17 až 19 nařízení Brusel Ia umožňují spotřebiteli podat žalobu buď u soudu místa, kde má bydliště, nebo u soudů členského státu, na jehož území má bydliště smluvní partner (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 26. března 2020 Primera Air Scandinavia, C-215/18, EU:C:2020:235, bod 54).
- 43 Cílem uvedených pravidel je zajistit odpovídající ochranu spotřebiteli jako smluvní straně považované za hospodářsky slabší a právně méně zkušenou než její podnikatelský smluvní partner, aby spotřebitel nebyl odrazován od podání žaloby tím, že ji musí podat u soudů smluvního státu, na jehož území má její smluvní partner trvalé bydliště (sídlo) (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 20. ledna 2005, Gruber, C-464/01, EU:C:2005:32, bod 34 a citovaná judikatura).
- 44 V tomto ohledu článek 17 nařízení Brusel Ia podmiňuje uplatnění uvedených pravidel tím, že smlouva byla uzavřena spotřebitelem pro účel, který se netýká jeho profesionální nebo podnikatelské činnosti, s osobou, která provozuje profesionální nebo podnikatelské činnosti v členském státě, v němž má spotřebitel bydliště, nebo pokud se jakýmkoli způsobem taková činnost na tento členský stát nebo na několik členských států včetně tohoto členského státu zaměřuje, a smlouva spadá do rozsahu těchto činností.
- 45 V rozsahu, v němž tato pravidla představují odchylku jak od obecného pravidla pro určení příslušnosti stanoveného v čl. 4 odst. 1 uvedeného nařízení, které stanoví příslušnost soudů členského státu, na jehož území má bydliště žalovaný, tak od pravidla o zvláštní příslušnosti ve věcech týkajících se smlouvy nebo nároků ze smlouvy, jež je uvedeno v čl. 7 bodě 1 uvedeného nařízení, musí být nutně předmětem striktního výkladu, který nesmí jít nad rámec případů

upravených těmito pravidly (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 8. května 2019, Kerr, C-25/18, EU:C:2019:376, bod 22, a ze dne 26. března 2020, Primera Air Scandinavia, C-215/18, EU:C:2020:235, bod 55 a citovaná judikatura).

- 46 Dále je třeba uvést, že pojmy použité v nařízení Brusel Ia, a zejména pojmy uvedené v čl. 18 odst. 1 tohoto nařízení, musí být vykládány autonomně, a to především s přihlédnutím k systematické a cílům uvedeného nařízení za účelem zajištění jednotného uplatňování tohoto nařízení ve všech členských státech (rozsudek ze dne 28. ledna 2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, bod 22).
- 47 V projednávané věci se otázka předkládajícího soudu týká toho, zda lze mít za to, že podmínky uvedené v bodě 44 tohoto rozsudku jsou splněny ve vztahu k osobě, která sice stojí mimo smlouvu uzavřenou dotyčným spotřebitelem, avšak je s tímto spotřebitelem spojena jiným způsobem.
- 48 V tomto ohledu je pro uplatnění pravidel pro určení příslušnosti ve věcech spotřebitelských smluv obsažených v člancích 17 až 19 nařízení Brusel Ia rozhodující, aby strany sporu byly rovněž stranami dotčené smlouvy (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 26. března 2020 Primera Air Scandinavia, C-215/18, EU:C:2020:235, bod 58).
- 49 Uvedené články 17 až 19 výslovně odkazují na „smlouvy uzavřené spotřebitelem“, na „smluvní[ho] partner[a] spotřebitele“, nebo také na dohody o volbě soudu uzavřené „mezi spotřebitelem a jeho smluvním partnerem“ (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 26. března 2020 Primera Air Scandinavia, C-215/18, EU:C:2020:235, bod 59).
- 50 Tyto odkazy hovoří ve prospěch výkladu, že k tomu, aby byly použity uvedené články 17 až 19, musí spotřebitel podat žalobu proti svému smluvnímu partnerovi (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 26. března 2020 Primera Air Scandinavia, C-215/18, EU:C:2020:235, bod 60).
- 51 Soudní dvůr rozhodl, že pravidla pro určení příslušnosti stanovená v oblasti spotřebitelských smluv v čl. 18 odst. 1 nařízení Brusel Ia se v souladu se zněním tohoto ustanovení vztahují pouze na žalobu podanou spotřebitelem proti smluvnímu partnerovi, což nutně předpokládá uzavření smlouvy mezi spotřebitelem a dotčeným profesionálem či podnikatelem (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 26. března 2020 Primera Air Scandinavia, C-215/18, EU:C:2020:235, bod 61 a citovaná judikatura).
- 52 Výklad, podle kterého by se pravidla pro určení příslušnosti stanovená v oblasti spotřebitelských smluv v člancích 17 až 19 nařízení Brusel Ia uplatnila rovněž v situaci, kdy mezi spotřebitelem a profesionálem či podnikatelem nebyla uzavřena smlouva, by nebyl v souladu s cílem uvedeným v bodě 15 odůvodnění uvedeného nařízení, kterým je zajistit vysokou předvídatelnost určení příslušnosti (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 26. března 2020 Primera Air Scandinavia, C-215/18, EU:C:2020:235, bod 62).
- 53 Možnost, kterou má spotřebitel, aby žaloval profesionála či podnikatele u soudu, v jehož obvodu má tento spotřebitel bydliště, je totiž vyvážená požadavkem, aby mezi sebou uzavřeli smlouvu, z níž vyplývá uvedená předvídatelnost pro žalovaného (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 26. března 2020 Primera Air Scandinavia, C-215/18, EU:C:2020:235, bod 63).

- 54 Kromě toho Soudní dvůr sice již rozhodl, že pojem „smluvní partner“ podle čl. 18 odst. 1 nařízení Brusel Ia musí být vykládán v tom smyslu, že zahrnuje i smluvního partnera hospodářského subjektu, se kterým spotřebitel uzavřel tuto smlouvu a který má sídlo na území členského státu, v němž se nachází bydliště tohoto spotřebitele (rozsudek ze dne 14. listopadu 2013, Maletic, C-478/12, EU:C:2013:735, bod 32), tento výklad však vycházel ze zvláštních okolností, kdy byl spotřebitel od počátku neoddělitelně smluvně vázán ke dvěma smluvními partnerům (rozsudek ze dne 26. března 2020, Primera Air Scandinavia, C-215/18, EU:C:2020:235, bod 64 a citovaná judikatura).
- 55 V projednávané věci z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že sporná smlouva, jejíž neplatnost žalobce v původním řízení navrhuje, byla uzavřena s jedinou společností, a sice Club La Costa, přičemž ostatní společnosti žalované v původním řízení byly stranami jiných smluv uzavřených s tímto žalobcem, takže nemohou spadat pod pojem „smluvní partner“ ve smyslu čl. 18 odst. 1 nařízení Brusel Ia.
- 56 Pokud jde o otázku předkládajícího soudu týkající se dopadu skutečnosti, že „smluvní partner“ je součástí skupiny společností, na soudní příslušnost podle ustanovení nařízení Brusel Ia týkajících se příslušnosti ve věcech spotřebitelských smluv, je třeba uvést, že s výjimkou čl. 17 odst. 2 uvedeného nařízení, který stanoví alternativní hraniční určovatel v případě, že smluvní partner spotřebitele nemá bydliště na území některého členského státu, ale má v členském státě pobočku, zastoupení nebo jinou provozovnu, neobsahují články 17 až 19 uvedeného nařízení žádný prvek, který by umožňoval konstatovat existenci hraničního určovatele založeného na příslušnosti ke skupině společností.
- 57 Mimoto výklad uvedených článků 17 až 19 umožňující zohlednit příslušnost smluvního partnera spotřebitele ke skupině společností tím, že tomuto spotřebiteli umožní podat žalobu u soudů členského státu, na jehož území má sídlo každá jednotlivá společnost náležející k této skupině, by byl zjevně v rozporu s cíli předvídatelnosti pravidel pro určení příslušnosti stanovených nařízením Brusel Ia, a byl by tedy neslučitelný se zásadou právní jistoty.
- 58 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na první a druhou otázku odpovědět tak, že čl. 18 odst. 1 nařízení Brusel Ia musí být vykládán v tom smyslu, že výraz „smluvní partner“ uvedený v tomto ustanovení musí být chápán tak, že se vztahuje pouze na fyzickou nebo právnickou osobu, která je stranou dotčené smlouvy, a nikoli na jiné osoby, které nejsou stranami uvedené smlouvy, ačkoli jsou s touto smlouvou spojeny.

Ke třetí otázce

- 59 Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 63 odst. 1 a 2 nařízení Brusel Ia vykládán v tom smyslu, že určení, v souladu s tímto ustanovením, bydliště „smluvního partnera“ ve smyslu čl. 18 odst. 1 uvedeného nařízení omezuje volbu, kterou může spotřebitel provést na základě tohoto čl. 18 odst. 1. Kromě toho si klade otázku ohledně důkazního břemene pro účely určení tohoto bydliště.
- 60 Úvodem je třeba zdůraznit, že na rozdíl od bydliště fyzických osob, v souvislosti s nímž článek 62 nařízení Brusel Ia výslovně uvádí, že musí být určeno podle vnitrostátního práva soudu, u něhož byl podán návrh, se bydliště společností nebo jiných právnických osob určuje bez takového upřesnění na základě autonomního výkladu unijního práva.

- 61 Z bodu 15 odůvodnění uvedeného nařízení totiž vyplývá, že sídlo právnické osoby musí být v nařízení samostatně vymezeno tak, aby společná pravidla byla přehlednější a zamezilo se sporům o příslušnost.
- 62 Článek 63 odst. 1 písm. a) až c) uvedeného nařízení stanoví tři kritéria umožňující určit bydliště společnosti nebo právnické osoby, a sice místo, kde se nachází jejich sídlo, ústředí nebo hlavní provozovna.
- 63 Vzhledem k tomu, že tento článek 63 nestanoví žádnou hierarchii mezi těmito třemi kritérii, je na spotřebiteli, aby si mezi nimi zvolil za účelem určení soudu příslušného v souladu s čl. 18 odst. 1 nařízení Brusel Ia.
- 64 Vzhledem k cíli sledovanému pravidly pro určení příslušnosti ve věcech spotřebitelských smluv stanovenými tímto nařízením, jak byl připomenut v bodě 43 tohoto rozsudku, který spočívá v zajištění odpovídající ochrany spotřebiteli jakožto smluvní straně považované za hospodářsky slabší a právně méně zkušenou, nelze mít za to, že určení sídla společností a právnických osob podle článku 63 uvedeného nařízení představuje omezení obou příslušných soudů nabízených spotřebiteli v souladu s čl. 18 odst. 1 téhož nařízení.
- 65 Kromě toho, pokud jde o pojem „sídlo“ uvedený v čl. 63 odst. 1 písm. a) nařízení Brusel Ia, odstavec 2 uvedeného článku tento pojem upřesňuje, a sice tak, že pro účely Irska, Kypru a Spojeného království se „sídlem“ rozumí „registered office“, nebo tam, kde takové sídlo neexistuje, místo vzniku společnosti („place of incorporation“), nebo tam, kde takové místo neexistuje, místo, podle jehož práva byla společnost, jiná právnická osoba nebo sdružení fyzických nebo právnických osob založeny („formation“).
- 66 S ohledem na okolnost, že článek 63 nařízení Brusel Ia má poskytnout autonomní definici bydliště společností a právnických osob za účelem zvýšení transparentnosti společných pravidel a zajištění jejich jednotného uplatňování ve všech členských státech, rovněž nelze připustit, aby upřesnění uvedená v uvedeném čl. 63 odst. 2 představovala jen pouhé skutkové domněnky, které mohou být vyvráceny protidůkazem, jinak by byl ohrožen cíl předvídatelnosti pravidel pro určení příslušnosti stanovených tímto nařízením.
- 67 S ohledem na výše uvedené je třeba na třetí otázku odpovědět tak, že čl. 63 odst. 1 a 2 nařízení Brusel Ia musí být vykládán v tom smyslu, že určení, v souladu s tímto ustanovením, bydliště „smluvního partnera“ ve smyslu čl. 18 odst. 1 uvedeného nařízení nepředstavuje omezení volby, kterou může spotřebitel provést na základě tohoto čl. 18 odst. 1. V tomto ohledu představují upřesnění uvedená v tomto čl. 63 odst. 2 týkající se pojmu „sídlo“ autonomní definice.

Ke čtvrté otázce

- 68 Podstatou čtvrté otázky předkládajícího soudu je, zda musí být článek 3 nařízení Řím I vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby ujednání o volbě rozhodného práva bylo obsaženo ve všeobecných podmínkách smlouvy nebo v samostatném dokumentu, na který tato smlouva odkazuje a který byl předán spotřebiteli.
- 69 V tomto ohledu je třeba připomenout, že nařízení Řím I stanoví v kapitole II jednotná pravidla, která zakotvují zásadu, podle které má být upřednostňována vůle stran.

- 70 V tomto ohledu se podle obecného pravidla stanoveného v článku 3 nařízení Řím I smlouva řídí právem, které si strany zvolí. Odstavec 1 tohoto článku nicméně vyžaduje, aby tato volba byla vyjádřena výslovně nebo aby jasně vyplývala z ustanovení smlouvy nebo okolností případu.
- 71 Pokud jde o ujednání o volbě rozhodného práva, spotřebitel požívá zvláštní ochrany, kterou zavádí směrnice 93/13 a která spočívá v myšlence, že se spotřebitel nachází v nerovném postavení vůči prodávajícímu nebo poskytovateli, jak z hlediska vyjednávací síly, tak úrovně informovanosti, což ho vede k tomu, že přistupuje na podmínky předem vyhotovené prodávajícím nebo poskytovatelem, aniž může ovlivnit jejich obsah (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 23. dubna 2015, Van Hove, C-96/14, EU:C:2015:262, bod 26 a citovaná judikatura).
- 72 V této souvislosti již Soudní dvůr rozhodl, že ujednání o volbě rozhodného práva obsažené ve všeobecných smluvních podmínkách prodávajícího nebo poskytovatele, které nebylo sjednáno individuálně a podle kterého se dotčená smlouva řídí právem členského státu sídla tohoto prodávajícího nebo poskytovatele, je zneužívající ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13 v rozsahu, v němž uvádí tohoto spotřebitele v omyl tím, že u něj vyvolá dojem, že se na tuto smlouvu použije pouze toto právo, aniž spotřebitele informoval, že se na něj na základě čl. 6 odst. 2 nařízení Řím I vztahuje ochrana, kterou mu zajišťují imperativní ustanovení práva, které by bylo rozhodné v případě neexistence tohoto ujednání (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 28. července 2016, Verein für Konsumenteninformation, C-191/15, EU:C:2016:612, bod 71), tedy práva země, v níž má obvyklé bydliště.
- 73 V této souvislosti čl. 6 odst. 2 nařízení Řím I stanoví, že v případě smlouvy uzavřené mezi spotřebitelem a prodávajícím nebo poskytovatelem si strany mohou zvolit právo rozhodné pro tuto smlouvu, avšak zároveň upřesňuje, že spotřebitel nesmí být v důsledku této volby zbaven ochrany, kterou mu poskytují ustanovení právního řádu, od nichž se nelze smluvně odchýlit, a jež by se v případě neexistence volby práva jinak použila na základě čl. 6 odst. 1 tohoto nařízení, který stanoví, že smlouva se řídí právem země, v níž má spotřebitel obvyklé bydliště (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 10. února 2022 ShareWood Switzerland, C-595/20, EU:C:2022:86, body 15 a 16).
- 74 Ujednání o volbě rozhodného práva, které nebylo individuálně sjednáno, je tedy platné pouze tehdy, pokud neuvádí dotyčného spotřebitele v omyl tím, že u něj vyvolá dojem, že se na dotčenou smlouvu použije pouze toto právo, aniž by ho informovalo o tom, že se na něj na základě čl. 6 odst. 2 nařízení Řím I vztahuje rovněž ochrana, kterou mu zajišťují imperativní ustanovení práva, které by bylo rozhodné v případě neexistence tohoto ujednání, tedy ustanovení práva země, v níž má obvyklé bydliště.
- 75 V projednávané věci ze spisu předloženého Soudnímu dvoru vyplývá, že sporná smlouva stanoví prostřednictvím předem sepsaného ujednání, že rozhodným je právo Anglie a Walesu, což se tedy podle všeho shoduje s právem země, v níž má žalobce v původním řízení obvyklé bydliště, kterým je rovněž právo Anglie a Walesu.
- 76 S ohledem na výše uvedené je třeba na čtvrtou otázku odpovědět tak, že článek 3 nařízení Řím I musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání ujednání o volbě rozhodného práva obsaženému ve všeobecných podmínkách smlouvy nebo v samostatném dokumentu, na který tato smlouva odkazuje a který byl předán spotřebiteli, za podmínky, že toto ujednání informuje spotřebitele o tom, že se na něj na základě čl. 6 odst. 2 tohoto nařízení v každém případě vztahuje ochrana, kterou mu zajišťují imperativní ustanovení práva země, v níž má obvyklé bydliště.

K páté a šesté otázce

- 77 Podstatou páté a šesté otázky předkládajícího soudu, které je třeba projednat společně, je, zda musí být čl. 6 odst. 1 nařízení Řím I vykládán v tom smyslu, že v případě, že by bylo ujednání o volbě práva rozhodného pro spotřebitelskou smlouvu prohlášeno za neplatné, se mohou obě strany této smlouvy, včetně prodávajícího nebo poskytovatele, dovolávat tohoto ustanovení za účelem určení práva rozhodného pro uvedenou smlouvu, a dále že se takto určené právo použije i v případě, že by právo uvedené v tomto čl. 6 odst. 3, tedy právo rozhodné pro tutéž smlouvu v souladu s články 3 a 4 tohoto nařízení, mohlo být pro spotřebitele příznivější.
- 78 V tomto ohledu je třeba konstatovat, že článek 6 nařízení Řím I má nejen zvláštní, ale i taxativní povahu, takže kolizní normy stanovené v tomto článku nemohou být změněny nebo doplněny jinými kolizními normami stanovenými v tomto nařízení, ledaže konkrétní ustanovení obsažené v uvedeném článku na ně výslovně odkazuje (obdobně viz rozsudek ze dne 20. října 2022, ROI Land Investments, C-604/20, EU:C:2022:807, body 40 a 41).
- 79 Jak vyplývá z bodu 23 odůvodnění nařízení Řím I, smluvní strany, které jsou pokládány za slabší, je třeba chránit kolizními normami, které jsou příznivější vůči jejich zájmům než obecné normy.
- 80 Kromě toho s ohledem na skutečnost, že pravidla uvedená v článku 6 uvedeného nařízení mají chránit spotřebitele, je otázka, která ze stran dotčené smlouvy se jich dovolává, irelevantní, takže se těchto pravidel může dovolávat i prodávající nebo poskytovatel.
- 81 Článek 6 odst. 1 nařízení Řím I stanoví, že smlouva uzavřená mezi spotřebitelem a prodávajícím nebo poskytovatelem se řídí právem země, v níž má spotřebitel obvyklé bydliště, za předpokladu, že jsou splněny podmínky stanovené v tomto ustanovení.
- 82 Dále je třeba připomenout, že čl. 6 odst. 2 nařízení Řím I výslovně stanoví, že podle článku 3 tohoto nařízení si strany mohou zvolit právo rozhodné pro takovou smlouvu, avšak spotřebitel nesmí být v důsledku této volby zbaven ochrany, kterou mu poskytují ustanovení právního řádu, od nichž se nelze smluvně odchýlit, a jež by se v případě neexistence volby práva na základě čl. 6 odst. 1 tohoto nařízení jinak použila.
- 83 Pouze v případě, že dotčená smlouva nesplňuje podmínky stanovené v čl. 6 odst. 1 písm. a) nebo b) nařízení Řím I, stanoví čl. 6 odst. 3 tohoto nařízení, že právo rozhodné pro tuto smlouvu se určí podle článků 3 a 4 uvedeného nařízení, přičemž v takovém případě může soud, u něhož byla podána žaloba, určit toto právo zejména s ohledem na zemi, s níž je uvedená smlouva nejúžeji spojena.
- 84 Z toho vyplývá, že pokud spotřebitelská smlouva splňuje uvedené podmínky a pokud smluvní strany neprovedly platnou volbu práva rozhodného pro tuto smlouvu, musí být toto právo určeno podle čl. 6 odst. 1 nařízení Řím I.
- 85 Z důvodu zvláštní a taxativní povahy pravidel pro určení rozhodného práva uvedených v tomto článku 6 nelze zvolit žádné jiné právo, i kdyby toto jiné právo, určené zejména na základě hraničních určovatelných stanovených v článku 4 tohoto nařízení, bylo pro spotřebitele příznivější.
- 86 Opačný výklad, podle kterého by bylo možné odchýlit se od kolizních norem stanovených nařízením Řím I pro určení práva rozhodného pro spotřebitelskou smlouvu z důvodu, že by pro spotřebitele bylo příznivější jiné právo, by nutně značně narušil obecný požadavek

předvídatelnosti rozhodného práva, a tedy i zásadu právní jistoty ve smluvních vztazích zahrnujících spotřebitele (obdobně viz rozsudek ze dne 12. září 2013, Schlecker, C-64/12, EU:C:2013:551, bod 35).

- 87 Unijní zákonodárce totiž tím, že určil jako rozhodné právo země, v níž má spotřebitel obvyklé bydliště, měl za to, že toto právo poskytuje spotřebiteli odpovídající ochranu, aniž toto určení musí nutně vést k tomu, že se v každém případě použije právo, které je pro spotřebitele nejvýhodnější (obdobně viz rozsudek ze dne 12. září 2013, Schlecker, C-64/12, EU:C:2013:551, bod 34).
- 88 S ohledem na výše uvedené je třeba na pátou a šestou otázku odpovědět tak, že čl. 6 odst. 1 nařízení Řím I musí být vykládán v tom smyslu, že pokud spotřebitelská smlouva splňuje podmínky stanovené v tomto ustanovení a nedojde-li k platné volbě práva rozhodného pro tuto smlouvu, musí být toto právo určeno podle uvedeného ustanovení, kterého se mohou dovolávat obě strany uvedené smlouvy, včetně prodávajícího nebo poskytovatele, a to bez ohledu na okolnost, že by právo rozhodné pro tutěž smlouvu podle článků 3 a 4 tohoto nařízení mohlo být pro spotřebitele výhodnější.

K nákladům řízení

- 89 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (sedmý senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 18 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech**

musí být vykládán v tom smyslu, že

výraz „smluvní partner“ uvedený v tomto ustanovení musí být chápán tak, že se vztahuje pouze na fyzickou nebo právnickou osobu, která je stranou dotčené smlouvy, a nikoli na jiné osoby, které nejsou stranami uvedené smlouvy, ačkoli jsou s touto smlouvou spojeny.

- 2) Článek 63 odst. 1 a 2 nařízení č. 1215/2012**

musí být vykládán v tom smyslu, že

určení, v souladu s tímto ustanovením, bydliště „smluvního partnera“ ve smyslu čl. 18 odst. 1 uvedeného nařízení nepředstavuje omezení volby, kterou může spotřebitel provést na základě tohoto čl. 18 odst. 1. V tomto ohledu představují upřesnění uvedená v tomto čl. 63 odst. 2 týkající se pojmu „sídlo“ autonomní definice.

- 3) Článek 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I)**

musí být vykládán v tom smyslu, že

nebrání ujednání o volbě rozhodného práva obsaženému ve všeobecných podmínkách smlouvy nebo v samostatném dokumentu, na který tato smlouva odkazuje a který byl předán spotřebiteli, za podmínky, že toto ujednání informuje spotřebitele o tom, že se na něj na základě čl. 6 odst. 2 nařízení Řím I v každém případě vztahuje ochrana, kterou mu zajišťují imperativní ustanovení práva země, v níž má obvyklé bydliště.

4) Článek 6 odst. 1 nařízení č. 593/2008

musí být vykládán v tom smyslu, že

pokud spotřebitelská smlouva splňuje podmínky stanovené v tomto ustanovení a nedojde-li k platné volbě práva rozhodného pro tuto smlouvu, musí být toto právo určeno podle uvedeného ustanovení, kterého se mohou dovolávat obě strany uvedené smlouvy, včetně prodávajícího nebo poskytovatele, a to bez ohledu na okolnost, že by právo rozhodné pro tutěž smlouvu podle článků 3 a 4 tohoto nařízení mohlo být pro spotřebitele příznivější.

Podpisy